

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรายวิชาโครงการ

โดย... ดร.ประมวล เสดติ

จากนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลให้ยึดหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ทำให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดทำแผนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อการพัฒนากำลังคนระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ให้เกิดคุณภาพตามสมรรถนะอาชีพที่กำหนดไว้ โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา .2549 : 1-8) การเรียนการสอนในรายวิชาโครงการ รหัสวิชา : 3101-6001 เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่ใช้สอนนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ดังเช่นที่เปิดสอนในแผนกวิชาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น โดยทั่วไปแล้วสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวครูผู้สอนจะให้ผู้เรียนจัดทำโครงการสิ่งประดิษฐ์ซึ่งอาจทำเป็นกลุ่ม หรือทำเป็นรายบุคคลก็ได้ แต่การทำสิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนที่ไม่สามารถที่จัดทำผลงานโครงการสิ่งประดิษฐ์ให้เสร็จตามกำหนดระยะเวลาได้ ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดความเบื่อหน่ายและท้อแท้ต่อการเรียน การสอนในรายวิชาดังกล่าว และได้ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาตกต่ำไปด้วย แต่ที่สำคัญสุดในการเรียนวิชาดังกล่าวผู้สอนต้องเข้าใจเนื้อหาและจุดประสงค์และความคาดหวังของรายวิชา ตลอดจนต้องมีเทคนิควิธีการสอนที่เป็นการสอนแบบบูรณาการ เพื่อให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดและเรียนรู้ด้วยตนเอง และรู้จักการประยุกต์ความรู้ในหลายวิชามาใช้ให้เกิดประโยชน์จึงจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดังกล่าวได้ดี

ความคาดหวังของหลักสูตรในรายวิชาโครงการ รหัสวิชา : 3101-6001 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อให้ศึกษามีทักษะในการวางแผนวิเคราะห์ ดำเนินการแก้ไขปัญหา สามารถสรุป ประเมินผล ทำรายงาน นำเสนอผลงาน และให้มีเจตคติ และกิจนิสัยที่ดี มีความรับผิดชอบและจรรยาบรรณในงานวิชาชีพมีความคิดริเริ่มในการสร้างและพัฒนางานในสาขาวิชาชีพ(โครงสร้างหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง . 2546: 2)

เมื่อพิจารณาจากสภาพการเรียนการสอนของรายวิชาโครงการกับความคาดหวังของหลักสูตรทำให้เห็นว่าจัดการเรียนรู้ยังไม่สอดคล้องกับรายวิชาและความสนใจของผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอนยังขาดความเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง ผลที่ตามมาคือผู้เรียนไม่สามารถเกิดการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจของผู้เรียนเอง ได้อย่างแท้จริง

แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรจัดหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated unit) ซึ่งแนวคิดนี้ได้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในปีงบประมาณ พ.ศ.2548 ที่มีนโยบายที่จะปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ปฏิรูปวิธีสอบ เพื่อปฏิรูปวิธีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดการศึกษาวิชาชีพแบบบูรณาการในลักษณะต่างๆ ให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการของแต่ละสถานศึกษา โดยครูผู้สอนมีแผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson plan) ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ในรายวิชา (Course) ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ (Learning resource) สร้าง กระบวนการเรียนรู้ (Learning process) ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดด้วยการออกไปสำรวจ หาข้อมูลตามสถานประกอบการ หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา จัดสร้างวิธีการเรียนรู้ (Learning styles) ตามความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง มีการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย มีลักษณะการเรียนรู้แบบองค์รวมเน้นให้นักเรียน นักศึกษาได้ปฏิบัติจริง เพื่อผู้เรียนจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) การแก้ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคน ให้มีคุณลักษณะมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี กล่าวคือ เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างความรู้ ซึ่งจะเป็พื้นฐานการเรียนรู้ในโลกแห่งอนาคต

รูปแบบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ

1. สำรวจความสนใจของผู้เรียน โดยการซักถาม สังเกต สัมภาษณ์ พูดคุย หรือทำแบบสำรวจความสนใจของผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้คำถามที่มีคุณภาพที่จะช่วยให้เกิดการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีกระบวนการคิดที่สูง

2. ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นการฝึกให้นักศึกษาได้รู้จักการค้นคว้าหาความรู้ด้วยการสัมภาษณ์และศึกษาจากแหล่งเรียนรู้จากภายนอกสถานศึกษาด้วยตนเอง เช่น สถานประกอบการ โรงงาน ห้างร้าน และกลุ่มประกอบอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้าน กิจกรรมนี้เป็นการ

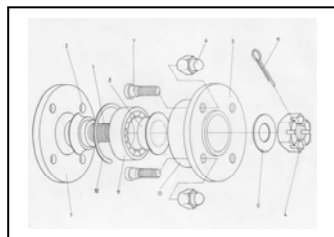
ฝึกให้นักศึกษารู้จักการทำงานเป็นทีม สามารถเข้ากับคนในสังคมที่มีความหลากหลาย และสามารถสรุปแนวคิดที่ได้จากการศึกษาดูงานในสถานประกอบการได้

3. นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากการออกไปศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เป็นการฝึกให้นักศึกษารู้จักการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจากแหล่งเรียนรู้ตามสถานประกอบการ หรือชุมชน นักศึกษารู้จักการนำเสนอความรู้ในรูปแบบของด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ

4. เสนอโครงการเพื่อจัดทำสิ่งประดิษฐ์ นักศึกษารู้จักการจัดทำแบบเสนอโครงการเพื่อเป็นการเตรียมตัวในการจัดทำสิ่งประดิษฐ์ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดทำสิ่งประดิษฐ์เพื่อให้สามารถเสร็จสิ้นใน 1 ภาคเรียนได้

5. จัดทำสิ่งประดิษฐ์ตามแบบเสนอโครงการ ขั้นตอนนี้เป็นการฝึกให้นักศึกษารู้จักการทำงานตามแผนงานที่วางไว้ รู้จักการแบ่งหน้าที่การทำงาน และการทำงานเป็นทีม สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการทำงานได้

6. นำเสนอโครงการและจัดแสดงผลงานสิ่งประดิษฐ์ กิจกรรมนี้เป็นการฝึกให้นักศึกษารู้จักการนำเสนอผลงานที่ได้จัดสร้างขึ้น ตลอดจนการสาธิตการทำงานของสิ่งประดิษฐ์ ให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอผลงานต่อสาธารณชน และจัดทำรายงานของการทำโครงการในรูปแบบของเอกสาร

7. ประเมินผลตามสภาพจริง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชาโครงการนี้สามารถทำการประเมินผลได้อย่างหลากหลาย ทั้งการประเมินผลงานตามสภาพจริงที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากชิ้นงานจริงใช้เครื่องมือในการประเมินที่หลากหลายและต่อเนื่องตลอดเวลาตามกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการสังเกตใช้แบบประเมินการทำงานของกลุ่ม แบบประเมินการทำงานของบุคคล ตรวจสอบการบันทึกการปฏิบัติงาน การประเมินคุณภาพชิ้นงานและอาจมีการประเมินด้านความรู้ควบคู่กันไปด้วย โดยการประเมินจะกระทำร่วมกันทั้งผู้สอนและผู้เรียน

การศึกษาครั้งนี้ข้าพเจ้าไม่ได้คาดหวังว่าปัญหาของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการทำโครงการสิ่งประดิษฐ์ตามความสนใจของผู้เรียนนี้จะแก้ไขปัญหาการเรียนในวิชาโครงการได้ทั้งหมด แต่เป็นแนวทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้สังคมการเรียนรู้เกิดความตระหนักเกี่ยวกับ การเรียนการสอนร่วมกันระหว่างครูผู้สอน ผู้เรียน และสถานประกอบการมากยิ่งขึ้น เป็นการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดขั้นสูง รู้จักการทำงานเป็น พัฒนารูปแบบแนวคิดร่วมกัน มีการวางแผนงานหรือทำงานเป็นกลุ่ม นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเรียนรู้มาวิเคราะห์ อภิปราย สรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง แล้วจัดทำโครงการงาน (Project work) รายงานผลการเรียนรู้ ตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านอาชีวศึกษาได้อย่างแท้จริง